

Summertime is coming so get out...

Autor: Derek Turner

The Wicker Man (1973) je všeobecně považován za nejlepší britský hororový film, jaký byl kdy natočen a dostalo se mu i té „cti“, že podle něj byl natočen hollywoodský remake s Nicholasem Cagem v hlavní roli. Ať již budete souhlasit s touto analýzou či nikoli, jen málokdo si dovolí pochybovat, že se jedná o jeden z nejlepších filmů, v němž vystupuje Christopher Lee, Edward Woodward nebo Britt Eklandová.

Kultovní status přísluší filmu právem, neboť vypořádává situaci, jež by mohla nastat v rámci izolované komunity uchýlivší se k předkřesťanským obyčejům. Lord Summerisle (Lee) je dědičným vládcem jednoho skotského ostrova. Jeho zemřelý otec za svého života přesvědčil své vrstevníky na ostrově, aby odmítli křesťanství a navrátili se k druidskému pohanství. Summerisle tedy mimo ostrova samotného podědil i otcovu autoritu místního náboženského vůdce, což je vskutku mocná kombinace.

Poté, co obdrží informaci, že se jedna z místních mladých dívek ztratila, přijíždí na ostrov policejní seržant Neil Howie (Woodward), jenž je zároveň hluboce věřícím křesťanem. Film začíná scénou, v níž Howieho letadlo **přelétává sluncem ozářené souostroví**, což doprovází chytlavá melodie z dílny Paula Giovanniho. K nejsilnějším stránkám filmu patří právě tklivá hudba, jejíž součástí mimo jiné tvoří některé přepracované lidové písně a básně **Roberta Burnse**, jejichž interpretace se zhostila *ad hoc* skupina Lodestone.

Již od prvních okamžiků na ostrově se Howie setkává se slušným, avšak odměřeným a tajemným postojem místních obyvatel, přičemž takřka na každém rohu je konfrontován s (dle jeho názoru) otevřeným rouháním – nahými ženami skotačícími na polorozpadlých hřbitovech, nezastřešenými kostely plnými květin, nabodnutými ptáky a dalšími úlitbami spočívajícími na oltáři namísto kříže, mladičkými dětmi hovořícími o „penisu“ a učícími se magickým rituálům, nebo nahými dívkami tančícími v kruhu a skákajícími přes oheň. Osazenstvo jediného hostince na ostrově (v němž je Howie přinucen setrvat v důsledku tajemné poruchy na svém letadle) s vervou haleká oplzlou píseň nesoucí název „Domácího dcera / Landlord's Daughter“ (Willow, ztvárněná Britt Eklandovou – skladba je z filmu známá jako **Willow's Song**), v jedné z jejíchž pasáží se zpívá „*Ó, nic nepůsobí takovou rozkoš jako místečko mezi jejím levým a pravým palcem u nohy,*“ přičemž místní počestně vypadající občané (včetně Willowina pomrkávajícího otce) radostně hýkají, zatímco Willow sebou

lascivně kroutí. Později té samé noci Willow tancuje nahá ve svém pokoji sousedícím s Howieho místností, klepe na jeho zeď a vyzývá ho, aby přišel k ní („*Hej hou, jsem tady, což nejsem mladá a k světu?*“), ten se ovšem namísto toho modlí, potí se a dává si polštář na hlavu, aby zapudil její píseň (rozhodl se totiž posečkat se zahájením sexuálního života až po uzavření manželství).

Není tedy divu, že Howie brzy začne vůči ostrovanům chovat zášť, nakolik je čím dál tím více přesvědčen, že ztracená dívka byla unesena a všichni ostrované, počínaje neochotným lordem Summerislem, tento čin společnými silami kryjí. Ba co více, obává se, že bude využit coby lidská oběť v rámci magické prvomájové ceremonie, představující výstřední domácí snahu o zvýšení upadající úrody jablek, na níž je celý ostrov ekonomicky závislý.

Howie se zoufale snaží dívku najít, zatímco celý ostrov žije v netrpělivém očekávání velkého festivalu – jeho obyvatelé vyrábí zdobné kostýmy, pečou slavnostní chléb a koláče, zdobí výlohy obchodů sexuálními symboly, v odlehlých koutech nacvičují písně a tance, a když se k nim přiblíží, kradmá konverzace rázem ustává, posmívající děti si z něj dělají šprťouchlata a spiklenci v kostýmech během mžiku mizí v temných uličkách. Nakonec zcela vyčerpán odpočívá ve svém pokoji, když vtom s sebou trhne a krev mu tuhne v žilách: na jeho nočním stolku leží omamně doutnající „Ruka slávy“ (*Hand of Glory* – „ruka mrtvého muže“), již zde nejspíš nastražila Willow. V šoku ji odhazuje na podlahu a vtrhává do ulic, v nichž spatřuje groteskně oděné venkovany, kterak vytancovávají směrem z vesnice. Howie sráží na zem majitele hostince a zmocňuje se jeho bláznovského kostýmu, myslí si totiž, že v tomto přestrojení se snázeji skryje mezi účastníky veselice. Celý dav poté dorazí na obětní místo, kde Howiemu dojde, že jeho „přestrojení“ nikoho neošálilo a ocitl se v pasti. Ztracená dívka náhle se smíchem vyběhne ze svého úkrytu a ohromený Howie nechápe, co se kolem něho děje.

Summerisle s ironickou zdvořilostí vysvětluje, že Howie byl účelově přilákan na ostrov, jelikož jeho křesťanská víra a sexuální abstinence z něj činí opravdu cennou oběť bohů. Zatímco Summerisle stále řeční, spoutaný Howie je vyvláčen na vrcholek útesu, jemuž, hrůza všech hrůz, vévodí obrovská proutěná maketa člověka, v jejíchž útrobách se nacházejí klece s kuřaty, prasata, kozy a hořlavý materiál. „*Pojd*“, říká Summerisle, „*čas tvého setkání s Proutěným mužem právě nadešel.*“ Howie se opakovaně snaží navázat se Summerislem racionální rozpravu, modlí se a ječí, nic mu to však není platno. Nakonec je vyneseno po žebříku nahoru a přivázan ke konstrukci. Plameny postupně stoupají, umírající zvířata vydávají děsivé skřeky a shromáždění ostrované se drží za ruce, houpají se do rytmu, téměř mile a laskavě se na Howieho usmívají a přitom zpívají „*Summer is icumen in, loude sing cucu.*“ („Léto právě přichází, kukačko, hlasitě zpívej!“) Praskající plameny postupně dosahují vrcholu, skřeky utichají, hořící hlava padá do moře a na obzoru se rozprostírá zimní oranžové slunce pozvolna se uchylující k nedozírnému západu, kde se podle keltských pověstí nachází „*Tír na Nóg*“ (Země věčného mládí).

Herecké výkony, jakož i soundtrack od Paula Giovanniho, jsou vskutku perfektní. Edward Woodward se později nechal slyšet, že když poprvé spatřil „*Proutěného muže*“ tyčícího se na

vrcholku útesu, na okamžik strnul v opravdové hrůze. Vše podmalovává působivá scenérie okolí Dumfries a Galloway a gradující atmosféra nevyhnutelné katastrofy, na jejímž vytvoření má zásluhu především scénárista Hitchcockova snímku „Zběsilost“ (Frenzy) Anthony Shaffer a v neposlední řadě též zkušená režie Robina Hardyho. Co však Wicker Mana činí opravdu unikátním a vzrušujícím oproti jiným hororovým filmům, je vypoodobnění neuvěřitelné krutosti a nepřizemnější pověrčivosti, jež se obratně snoubí s prostou domáckostí.

Laskavý cukrář, seriózní ředitelka školy, přívětivý majitel domu, vtipkující rybář, důchodci oděni v tweedových oblecích, plaché děti – tyto všechny charaktery nosí tuctové oděvy, žijí v běžných viktoriánských či edwardiánských domech a zastávají obvyklé společenské pozice - takové lidi můžete jednoduše potkat v podstatě kdekoliv. Až na to, že narozdíl od jiných společností, v nichž takřka všichni lidé chodí do kostela nebo do supermarketu, tito věrohodní a docela i milí lidé se vracejí do dob před nástupem křesťanství a rozumu, kdy matka příroda byla ovládána žádostivými démony a všechny zákonitosti byly „vysvětlovány“ prostřednictvím duchů, a nikoli vědy.

Tato minulost je opravdová – Hardy a Shaffer se pustili do studia náboženských rituů uvedených v díle Jamese Frazera z roku 1890, nesoucím název „The Golden Bough“ (Zlatá ratolest), zkoumajícím vznik a počátky evropské magie. Rovněž tak je známo z římských análů, že Keltové obětovali zvířata a muže prostřednictvím podobných obřích proutěných figurín. Duch těchto dávných časů nás v podstatě nikdy neopustil, vezměme v potaz například symboly a posvátná místa prastarých náboženství, které křesťanství převzalo, avšak nikdy je zcela nezbavilo jejich původních významů. Mnohá místopisná označení mají svůj původ v pohanských názvech, příkladem budiž stovky až tisíce jmen všemožných studen, lesů, vodních toků, neolitických kamenných útvarů, pevností a labyrintů. Ze stropů katedrál a hospodských poutačů na nás shlížejí různí zelení muži, lesní muži nebo fantastická monstra jako například Sheela na gig.

S prastarou ikonografií se rovněž mají možnost setkat prázdninovní rekreanti líně sledující slavnosti typu Padstow Obby Oss nebo Abbots Bromley Horn Dance. Způsob uvažování z předracionálních dob se odráží v populárních horoskopech, léčitelství ve stylu New Age, „hlubinné ekologii“ nebo je vyzozorovatelné na lidech, kteří i po staletích působení vědy a techniky se stále bojí tmy. Mnoho naší lidové hudby je nesmírně staré a obsahuje melodie a sentimenty, jež přežily dlouhá staletí. (Vznik písně „Summer is icumen in“ se datuje do začátku 13. století). A znovuzrození se může nadát i pohanství jako takové, nakolik křesťanská víra v západních společnostech se ztrácí z obzoru stejně jako slunce v závěrečné scéně filmu. **Právě náš smysl pro vytrvalost a zvláštní povědomost naší předkřesťanské minulosti činí Wicker Mana tak věrohodného, mocného a možná i prorockého.**

Článek Dereka Turnera: The Wicker Man—A Very British Horror vyšel původně na stránkách Alternative Right.